

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการได้รับการปรึกษาและปัจจัยการรวมกลุ่มกับภาวะซึมเศร้าของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่มาใช้บริการ โรงพยาบาลเวียงเชียงราย จังหวัดเชียงรายซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

ลักษณะของประชากร

ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่มาใช้บริการแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเวียงเชียงรายจังหวัดเชียงรายทั้งหมดจำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์มี 4 ส่วน ส่วนที่ 1-3 ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยประยุกต์จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษา จำนวนครั้งของการตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวี ระยะเวลาที่ทราบว่าเป็นผู้ติดเชื้อเอดส์ ข้อมูลการมารับการรักษา จำนวนครั้งของการมารับการรักษาและระยะของการติดเชื้อเอดส์จำนวน 13 ข้อเป็นคำถามให้เลือกตอบและคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการได้รับการปรึกษาจำนวน 14 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบ คำถามปลายเปิดจำนวน 1 ข้อ และคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์การได้รับการปรึกษาซึ่งเป็นคำถามให้เลือกตอบแบบประเมินค่า 4 ระดับ ได้แก่ ได้รับทุกครั้ง ได้รับบ่อย ได้รับบางครั้ง และไม่เคยได้รับการปรึกษาจำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการรวมกลุ่มจำนวน 11 ข้อเป็นคำถามให้เลือกตอบ คำถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อและคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์การรวมกลุ่มซึ่งเป็นคำถามให้เลือกตอบแบบประเมินค่า 4 ระดับได้แก่ ได้รับทุกครั้ง ได้รับบ่อย ได้รับบางครั้งและไม่เคยได้รับในการรวมกลุ่ม จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อวัดภาวะซึมเศร้าของ เบ็ค (Beck, 1988) พัฒนาโดย สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุลและคณะ (2538) ประกอบด้วยคำถาม 20 ข้อแต่ละข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับอาการแสดงและความรู้สึกของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เป็นแบบเลือกตอบ โดยมีค่าคะแนน 0, 1, 2 และ 3 คะแนน ช่วงคะแนนที่เป็นไปได้ของแบบวัดคือ 0-60 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองและได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมด้านภาษาและความชัดเจนของเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา ค่าความน่าเชื่อถือความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index หรือ CVI) ของแบบสัมภาษณ์เท่ากับ .97

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ (reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและแบบวัดภาวะซึมเศร้าไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่สถานพยาบาลไทยจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 30 รายแล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (coefficient alpha by Conbach) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ, 2535, หน้า 151) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

- 2.1 ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์รวมทั้งหมดเท่ากับ .93
- 2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ข้อมูลการได้รับการปรึกษาเท่ากับ .91
- 2.3 ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ข้อมูลการรวมกลุ่มเท่ากับ .84
- 2.4 ความเชื่อมั่นของแบบวัดภาวะซึมเศร้าเท่ากับ .94

การรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาคำเนิการรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เสนอต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้งและหัวหน้าสถานีอนามัย ตำบลโชคชัย เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้ศึกษาแนะนำตัว ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและชี้แจงรายละเอียดวิธีการตอบแบบวัดภาวะซึมเศร้า (เครื่องมือส่วนที่ 4) ซึ่งผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จะต้องตอบเอง แต่ผู้ศึกษาจะเป็นผู้อ่านให้ฟัง

2.2 สัมภาษณ์ผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่มาใช้บริการ โรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้ง ผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่มารวมกลุ่มที่โรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้งและที่มารวมกลุ่มที่สถานีอนามัยตำบลโชคชัยตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นและแบบวัดภาวะซึมเศร้า

2.3. สอบถามประชากรที่ศึกษา โดยชี้แจงให้ทราบว่าผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ มีสิทธิ์ที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการรักษา ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวมของกลุ่มและข้อมูลที่ได้จะใช้เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและการให้บริการของโรงพยาบาลต่อไป

2.4. รวบรวมแบบสัมภาษณ์และแบบวัดภาวะซึมเศร้า

2.5. นำแบบสัมภาษณ์และแบบวัดภาวะซึมเศร้ามาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows (statistic package for the social sciences for windows) version 10 ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ โดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลการได้รับการปรึกษา

2.1 วิเคราะห์รายชื่อโดยแจกแจง ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน

2.2 วิเคราะห์ภาพรวมของคะแนนประสิทธิภาพการได้รับการศึกษา โดยให้คะแนนรายข้อดังนี้

ได้รับทุกครั้ง	เท่ากับ 3 คะแนน
ได้รับบ่อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ได้รับบางครั้ง	เท่ากับ 1 คะแนน
ไม่เคยได้รับในการศึกษา	เท่ากับ 0 คะแนน

จัดแบ่งระดับคะแนนเป็น 2 กลุ่มโดยใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 31.79) และแจกแจงความถี่และร้อยละตามกลุ่มที่แบ่งดังนี้

ระดับสูง มีคะแนน	32-39 คะแนน
ระดับต่ำ มีคะแนน	2-31 คะแนน

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลการรวมกลุ่ม

3.1 วิเคราะห์รายชื่อโดยแจกแจง ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน

3.2 วิเคราะห์ภาพรวมของคะแนนประสิทธิภาพการรวมกลุ่ม โดยให้คะแนน

รายข้อดังนี้

ได้รับทุกครั้ง	เท่ากับ 3 คะแนน
ได้รับบ่อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ได้รับบางครั้ง	เท่ากับ 1 คะแนน
ไม่เคยได้รับในการรวมกลุ่ม	เท่ากับ 0 คะแนน

จัดแบ่งระดับคะแนนเป็น 2 กลุ่มโดยใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 22.7) และแจกแจงความถี่และร้อยละตามกลุ่มที่แบ่งดังนี้

ระดับสูง มีคะแนน	23-27 คะแนน
ระดับต่ำ มีคะแนน	12-22 คะแนน

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ภาวะซึมเศร้า

4.1 วิเคราะห์รายชื่อโดยแจกแจงความถี่และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ภาพรวมของคะแนนประสิทธิภาพการรวมกลุ่ม โดยให้คะแนน

รายข้อดังนี้

มีความรู้สึกทุกครั้ง	เท่ากับ 3 คะแนน
มีความรู้สึกบ่อย	เท่ากับ 2 คะแนน

มีความรู้สึบบางครั้ง เท่ากับ 1 คะแนน

ไม่เคย เท่ากับ 0 คะแนน

จัดระดับภาวะซึมเศร้าของผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ออกเป็น 4 ระดับ และแจกแจงความถี่และร้อยละตามกลุ่มที่แบ่งตามเกณฑ์การประเมินภาวะซึมเศร้าของผู้พัฒนาหัตถนันทนตรีกุลและคณะดังนี้

ไม่มีภาวะซึมเศร้าหรือมีเล็กน้อย	มีคะแนน 0-9 คะแนน
ซึมเศร้าปานกลาง	มีคะแนน 10-18 คะแนน
ซึมเศร้ามาก	มีคะแนน 19-29 คะแนน
ซึมเศร้ามากที่สุดหรือรุนแรง	มีคะแนน 30-60 คะแนน

ส่วนที่ 5 หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการได้รับการปรึกษาได้แก่ ระยะเวลาการได้รับการปรึกษา จำนวนครั้งการปรึกษา จำนวนประเภทการปรึกษาและคะแนนประสพการณ์การได้รับการปรึกษา (ประเมินทั้งผู้ที่ได้รับการปรึกษาและไม่ได้รับการปรึกษาสำหรับผู้ที่ไม่ได้รับการปรึกษาจะประเมินแต่ละตัวแปรเป็นศูนย์) และปัจจัยการรวมกลุ่มได้แก่ ระยะเวลาการรวมกลุ่ม จำนวนครั้งการรวมกลุ่มและคะแนนประสพการณ์การรวมกลุ่มกับภาวะซึมเศร้า (ประเมินทั้งผู้ที่รวมกลุ่มและไม่รวมกลุ่มสำหรับผู้ที่ไม่รวมกลุ่มจะประเมินแต่ละตัวแปรเป็นศูนย์) โดยใช้สถิติไค-สแควร์ และสหสัมพันธ์เพียร์สัน กำหนดระดับของความสัมพันธ์ดังนี้ (เพชรน้อย สิ่งช่างชัย, ศิริพร ขัมภลิจิตและทัศนีย์ นะแส, 2535, หน้า 402)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า	.70	แสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง	.40-.69	แสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง	.20-.39	แสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับน้อย
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า	.02	แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์